

Sikringskost og melisdryss

Den kulturelle skolesekken er 10 år!

I år er det 10 år siden *Den kulturelle skolesekken* ble en nasjonal satsing. Fra Norsk Kulturråds sekretariat for satsingen meldes det at *Den kulturelle skolesekken* i dag fremstår med bredde og mangfold i skoleelevers hverdag.

Det hele startet i 1995 da Kulturdepartementet og Kirke-, Utdannings- og forskningsdepartementet vedtok planen *Broen og den blå hesten – Handlingsplan for dei estetiske faga og kulturdimensjonen i grunnskolen*. Tre år etterpå ble

Sandefjord kåret til årets kulturkommune for sin satsing på *Den kulturelle skolesekken*. Ordningen kom inn på statsbudsjettet i 2001.

Det er spillemidler fra Norsk Tipping som finansierer tiltak innen *Den kulturelle skolesekken*. I 2010 var den tildelte summen 167 millioner kroner. I jubileumsskriftet *Sikringskost og melisdryss* kan man lese mer om ordningen; dens historikk, erfaringer og eksempler. <http://www.abm-utvikling.no/publisert/rapporter/sikringskost-og-melisdryss-jubileumsskrift-for-den-kulturelle-skolesekken-10-ar>

Den norske kirkes lokalmenigheter bidrar med flere produksjoner innen *Den kulturelle skolesekken* og nye er under utvikling. Her er noen eksempler på hva som skjer i år i et par av våre bispedømmer:

Agder og Telemark bispedømmer

Arkitektur, kunst og musikk. Opplevelse og vandring – i Skien kirke. Profesjonelle skuespillere og musikere tar elevene med i en kulturhistorisk vandring fra nygotiske Skien kirke som ble bygd i 1894 av arkitekt Hagbarth Martin Schütte-Berg og frem til i dag. For 6. klassetrinn. Fremføres uke 19.

Se ”stumfilmen” *Hagbarth Martin Schütte-Berg tegner Skien kirke*; om arkitektens planlegging av kirken. [Her er You Tube-link til filmen](#)

Les mer på Skien kommunes hjemmesider <http://skien.kommune.no/Kommunens-organisering/Radmann/Utvikling-og-kultur/Kulturavdelingen/dks/Program-varen-2009/Program-barneskole/XXX-Besok-i-SKien-kirke/>

Safari på det lokale kirkestedet – i Bamble menighet. Dette er en opplevelsesvandring på det lokale kirkestedet. Elevene får lære om blant annet kirken, arkitekturen, kunsten, kirkerommet og orgelet. For 7. klassetrinn. Fremføringsdatoer: 19/5, 23/5, 24/5 og 26/5.

Guds gjøglere – i Lund kirke. Fortellerteater der orgelet står i sentrum for opplevelsen. Agder og Telemark bispedømme-kontor og Kristiansand kommune står for produksjonen hvor følgende profesjonelle utøvere medvirker: Forteller Liv Marie Skaare Baden og kantor Ådne Svalastog. For 4. klassetrinnet i kommunen. Fremføres uke 48.

<http://www.kristiansand.kommune.no/no/Administrasjon/Kultursektoren/Kulturskolen/Den-kulturelle-skolesekken/Produksjoner-4-trinn/>

Pilegrim – en vandring der opplevelse og deltakelse er sentral. Prosjektet består av kultur, musikk og tradisjon fortalt og fremført av profesjonelle utøvere. Det er Vinje menighet som står ansvarlig for produksjonen. Besøk i de lokale kirkene. For 6. klassetrinn. Gjennomføring: 31/9.

Møre bispedømme

Løype – kombinerer verkested og forestilling der barna møter profesjonell samtidsmusikk og –dans. Barna får selv være med å skape en forestilling med kirkerommet som arena sammen med sanger Hanna Gjermundrød og danser Solveig Styve Holte.

Kortfilm på en uke – 10. klasse ved Frei ungdomsskole arbeidet sammen med en profesjonell filmskaper og ansatte i Frei menighet i en uke med idèutvikling, filming, redigering og kreativitet. Resultatet ble en spennende kortfilm, *Et gammelt hus*. For å lese mer om prosjektet *Kortfilm på en uke* fra Kultursekken i Møre og Romsdal http://www.kultursekken.no/resources/19/L_erveiledning_Kortfilm_p_en_uke_endelig_ersjon.pdf

Fortellingen om F – er en enacters monolog med musikk som i hovedsak bygges rundt kirkeorgelet. Forestillingen tar utgangspunkt i Håkon Blekens monumentale utsmykking av Spjelkavik kirke. Utsmykningen er en billedfrise på til sammen 96 glassmalerier som omkranser kirkerommet. *Fortellingen om F* er skrevet av Marit Kaldhol, og den fremføres av skuespiller Inger Bakke og kantor Håvard Sveås.
>> (*Se de neste sidene*)

Spjelkavik kirke
Kulturutvalget

F

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn for prosjektet.

Prosjektet F (fortelling) tar utgangspunkt i Håkon Blekens monumentale utsmykking av Spjelkavik kirke. Håkon Bleken framstår uten tvil som en av Norges fremste kunstnere i siste halvdel av forrige århundre, og han er bemerkelsesverdig nok blitt nesten enda mer markert og produktiv etter årtusenskiftet, selv om han nå er blitt 80 år. Han er stadig aktiv både med utstillinger og som kulturdebattant og har nå en posisjon mellom de aller ypperste i norsk billedkunst.

Etter flere års arbeid Fullførte Håkon Bleken sin utsmykking av Spjelkavik kirke i 2007. Utsmykkinga består av en billedfrise på til sammen 96 glassmalerier (hver på ca 1m²) som omkranser kirkerommet. Bildene har fått stor oppmerksomhet, og kunsthistorikeren prof. Gunnar Danbolt sier f eks at:

" Håkon Blekens 15 korsvei-bilder i St. Olavs katolske kirke i Trondheim er regnet som et vannskille i norsk kirkeutsmykning. Likevel er det uten tvil glassmaleriene i Spjelkavik kirke i Ålesund som kommer til å bli et hovedverk på dette området. Ja, mye kan tyde på at det også vil bli et storverk i norsk utsmykningshistorie rent generelt. Det skyldes ikke bare at det er så omfattende – nesten 100 store glassmalerier – men først og fremst at det er et nyskapende verk både når det gjelder form og motiv.

Bleken griper tilbake til en tradisjon fra middelalderen og renessansen, nemlig den fortellende syklus, og setter fortellingene sammen slik at bilder fra Det gamle testamentet svarer til bilder fra Det nye testamentet. Også dette har forbilder i oldkirken og middelalderen. Så skulle man tro at dette gjorde arbeidene gammelmodige, men det interessante er at det tvert imot er helt i pakt med vår egen tid.

Årets vinner av Holberg-prisen, Julia Kristeva, formet i 1967 begrepet intertekstualitet, om akkurat dette fenomenet at tekster og bilder er i dialog med hverandre. Og fortellingen, som i lang tid var lite påaktet, er nå igjen kommet i skuddet – Tolkien-renessansen er bare ett eksempel på det. Og i

tillegg har Bleken gitt bildene en fragmentert form som lar oss se Bibelens fortellinger gjennom vår egen tids splittede optikk.

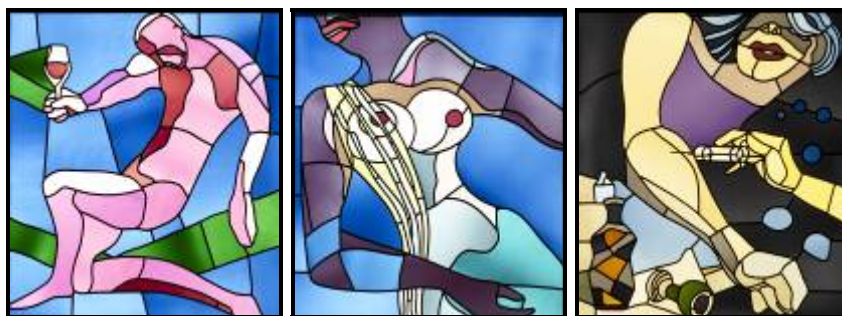
På denne måten har Håkon Bleken maktet å fornye og aktualisere en gammel sjanger – det er ikke minst dette som vil gjøre glassmaleriene i Spjelkavik kirke til et hovedverk i norsk kunsthistorie fra begynnelsen av det tredje årtusen”.

- Utdrivelsen fra Paradiset -

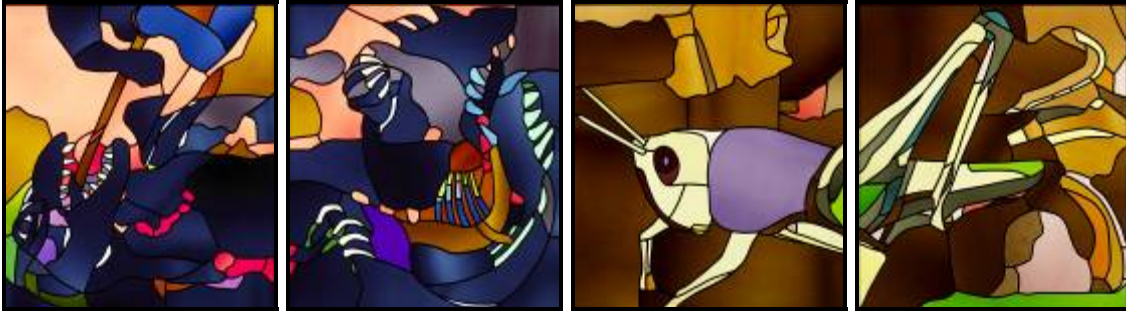
Temaet for Blekens bilder i Spjelkavik kirke er den grunnleggende og aller viktigste fortellingen i vår kultur, altså den store bibelfortellinga. Tilfanget av stoff i Bibelen er så enormt at en naturligvis har vært nødt til å gjøre et utvalg. Fra Det gamle testamentet er det i hovedsak tatt med bilder fra de aller eldste fortellingene – fra skapelsen til Noah. Deretter fortellingen om Exodus, utvandringen fra Egypt.

Fra Det nye testamentet er den sentrale Jesus-fortellingen med, i tillegg er det tatt med noen av hans egne fortellinger (lignelser), og til sist er de frodige, ja burlleske, fortellingene fra Johannes Åpenbaring skildret i 16 bilder.

- Fra lignelsen om den fortapte sønn -

Kulturutvalget i Spjelkavik kirke ønsker nå å øke opplevelsen og refleksjonen rundt Blekens bilder gjennom å produsere et teaterstykke for barn, basert på bildene. Håpet er at vi gjennom dette kan føre barna inn både i de store mytene, i billedkunsten, i fortellerkunsten og i teatermagien.

- Bilder fra Johannes Åpenbaring -

Håkon Blekens utsmykking har gitt et veldig løft til Spjelkavik kirke. En ting er at den er vakker, noe annet at både barn og voksne kan vandre inn i disse bildene og spinne vider på motiver som de kjenner. Etter at bildene kom opp, har kirken dessuten blitt et valfartssted, for folk kommer langveis fra for oppleve denne kunsten.

Målsetting for prosjektet.

Målsettingen for prosjektet **F** er å formidle den kulturarven som ligger i disse fortellingene til nye generasjoner av barn. Prof. Gunnar Danbolt sier at Blekens bilder, selv om de er moderne og helt i pakt med vår tid, knytter an til tradisjoner fra oldkirken og middelalderen. Vi vil slippe en annen figur fra middelalderen inn i kirkerommet, nemlig gjøgleren. Gjøgleren, eller narren, var den som underholdt med sagn, legender og gode historier og som kunne si det han ville uten frykt. Dersom han slipper inn i kirkerommet og spinner videre på Blekens frodige billedkunst, vil vi kunne få en helt ny tilnærming til den gamle historien. Kanskje vil det kunne oppleves som freidig og uærbødig, men vi tror at vi kan føre tilskuerne inn både i den store fortellinga, i billedkunsten og i teatermagien.

Form.

F skal være en barneforestilling, bygd opp som en enacters monolog på 45 minutter. Den skal følges av levende musikk som i hovedsak bygges rundt kirkeorgelet. Men komponisten har frie tøyler til å trekke inn andre elementer og effekter, og med sin erfaring fra pop, jazz og improvisasjon i tillegg til kirkemusikk, vil Håvard Sveås kunne komme fram med spennende musikalske løsninger.

Blekens bilder vil danne både den sceniske og tekstlige rammen, med lysdesign som et forsterkende element. Skuespilleren **-F-** vil arbeide med utgangspunkt i det klovniske og gjøglerske i et naivt, uforutsigbart, fysisk og lekent uttrykk, og kostymene vil være med på å forsterke dette preget. **F** kan stå for Forteller, Flyktning, Fremmed, Fattig, Forstøtt, Fortapt, Forsoner, Frelser, Fredsaktivist..... Kanskje har **F** rømt fra sin Far, for så å vende tilbake til Foreldreheimen? – Og i lomma har han noe som han vil gi videre til dem han møter.....

Målgruppe.

Når vi i har tenkt å rette **F** inn mot mellomtrinnet i grunnskolen, altså barn fra 11 til 13 år, henger det dels sammen med grunnskolens læreplan i RLE, som sier at elevene på mellomtrinnet ved utgangen av 7.klasse skal kunne

- forklare Bibelens oppbygning, finne fram i bibelske tekster og reflektere over forholdet mellom Bibelen og språk og kultur
- gjøre rede for sentrale fortellinger fra Det gamle testamente fra fedrehistorien til profetene

- gjøre rede for sentrale fortellinger fra Det nye testamente fra Jesus til Paulus

Prosjektgruppa ønsker dessuten å gjøre denne forestillinga til en fast tradisjon og et bærende element i de årvisse "Kirkelige kulturdager" i Spjelkavik. I Ålesund kommune består et årskull i grunnskolen av anslagsvis 500 elever, og dersom kirken inviterte f eks alle 5. klassinger, ville forestillingen gjennom år kunne nå et virkelig stort publikum. Spjelkavik kirke ligger dessuten i det tettest befolkede området mellom Bergen og Trondheim og i et trafikknutepunkt som gjør det mulig for 100.000 mennesker å nå kirken på under en time, så publikumspotensialet er stort.

For- og etterarbeid.

I den grad forestillinga F blir brukt av skoleklasser, vil vi lage et opplegg til for- og etterarbeid. Dette vil bestå av tekster, tegne- og dramatiseringsoppgaver.

Aktører.

Vi har inngått en intensjonsavtale med disse kunstnerne om utvikling av prosjektet.

- **Forfatter:** Marit Kaldhol
- **Skuespiller:** Inger Bakke
- **Kostyme/ kostymedesign:** Solveig Fagermo
- **Komponist:** Håvard Sveås
- **Instruksjon:** Instruktør er ennå ikke bestemt.
- **Produsent:** Ketil Hjelset

Marit Kaldhol

Inger Bakke

Håvard Sveås

Solveig Fagermo

Ketil Hjelset
Produsent av teaterforestillingen F
leder av kulturutvalget i Spjelkavik kirke